ARKEOLOJİ VE ARKEOLOGLAR DERNEĞİ

İLETİŞİM BÜLTENİ

Ocak / Şubat / Mart 1996 • Sayı: 5

Yönetim Kurulu'ndan

Sayın meslekdaşlar,

Geçen sayımızda arkeolojiyle ilgili içinde bulunduğumuz genel durumu gözden geçirmiş ve "ne yapmalı" sorusuna cevap aramaya çalışmıştık. Bu sayımızda arkeolojik kazıları konu edindik. Meslektaşlar arasında çoğu konuda olduğu gibi arkeolojik kazıların nasıl ve nice olması konusunda da farklı görüşlerin olduğunu biliyor ve bunu doğal karşılıyoruz. Bu farklılıklar bireylerin özgün görüşlerine olduğu kadar mesleki konumlarına da bağlıdır. Akademik çevrede, bürokratik konumda ya da müzede çalışan meslektaşların görüşleri bulundukları konuma göre şekillenebilmektedir. Öte yandan arkeolojinin göreceli bir bilim oluşu somut kurallar koymayı güçleştirmektedir.

Bu nedenle; yönetim kurulu olarak basmakalıp, tek boyutlu bir seri kurallar dizisiyle yol göstermek yerine, belirli konularda oluşmuş farklı görüşleri ele alıp tartışmaya açmayı yeğledik. Amacımız bu görüşler arasındaki çelişkileri pekiştirmek değil, sorunlara çözüm bulma yolunda, düşünmeye yönlendirirken, bir iletişim platformu sağlamaktır.

Tartışılan konulardan birisi kazıların niceliğiyle ilgilidir. Bir görüşe göre; "ne kadar kusursuz ve iyi uygulanmış olursa olsun her kazı bir tahribata ve arkeolojik verilerin yok oluşuna neden olur. Kazıların başlatıldığı örenyerleri yeterince korunamamakta ve yokolma süreci hızlanmaktadır. Öyle ise kazı sayıları olabildiğince aza indirilmeli ve tahrip ve yok olmanın en az düzeye indirileceği teknoloji ve metodların bulunacağı ilerdeki bir gün beklenmelidir."

Buna karşın; "Kazı arkeoloji yöntemlerinin başlıcasıdır. Arkeolojik veriler ancak kazılar yoluyla elde edilebilir. Bilimin temel kaygusu bilinmeyene duyulan meraktır. Bu meraklı yok saymak veya ilerilere ertelemek bilimin özüne ters düşer, ayrıca gelişen teknoloji, buna bağlı tarımsal ve bayındırlık işleri, hızlı ve düzensiz kentleşme, kıyılarda yoğunlaşan ikinci konut ve turistik yapılaşmalar, eski eser kaçakçılığı için yapılan kaçak kazılar ören yerlerini hızla yok etmektedir. Bu yüzden olabildiğince hızlı ve çok sayıda arkeolojik kazıyla bu yokoluşun önüne geçilmesinin gerekliliği" savlanan ikinci görüştür.

Sıklıkla tartışılan bir başka konuda arkeolojik kazıların izinleri ve denetlenmelerini düzenleyen yasa, yönetmelik ve kurallar dizisi ve bunların uygulanması için geliştirilen politikalardır. Aslında bu konuda geniş çaplı bir ilkesizlik ve politikasızlığın var olduğu en geniş fikir birliğinin sağlandığı bir gerçektir. Farklı görüş ve düşünceler bu ilkelerin ve politikaların ne olması ve nasıl uygulanması noktasında başlamaktadır.

Yasal olarak kazı izinleri TC Hükümeti adına Kültür Bakanlığı tarafından Bilimsel ve parasal yeterliliği olan bilim heyetlerine verilir. Bakanlık ve bu işlerle ilgili Araştırmalar ve Müzeler Genel Müdürlüğü tüzel kişilikler değildir. Kazı izinlerinin verilmesi için gerekli değerlendirmeyi yapıp kararı verecek somut bir kurum belirlenmemiştir. Bu yetki genelde bireylere bağlı kalmaktadır. Parasal yetkinlik niceldir ve bu yüzden değerlendirilmesi kolaylıkla yapılabilir. Fakat bilimsel değerlendirmesi çok göreceli bir kavram olup, hele de baştan belirlenmiş ilkeler yoksa salt yöneticinin bireysel kanısına bağlı olarak alınan kararların yanlışı oranı büyük olacaktır. Bu konu genellikle akademisyen arkeologlarla, bürokrat meslektaşlar arasında yaşanan bir çelişkidir. Bürokrat kesim yasaların ve düzenleyici olmanın verdiği gücün karar ve kontrol sınırlarını genişletmeye çalışırken, akademik kesim gerek bireylerin ve gerekse yapılan kazıların bilimsel değerlendirilmesinin bürokratlarca yapılmasını içlerine sindirememekte daha özgür bir çalışma ortamının yollarını aramaktadır. Her iki kesiminde bu kısa yazıda tartışamayacağımız haklı gerekçeleri vardır.

Bir diğer üzerinde durulması gereken konu ise bürokratik zorlamalarla ortaya çıkmış bir kazılar sınıflamasıdır. Bu sınıflamaya göre dört temel kazı türü vardır: a) Bakanlar Kurulu kararıyla izin verilen uzun soluklu kazılar, b) Müze kurtarma kazıları, c) Müzelerle ortaklaşa yapılan katılımlı kazılar, d) KTVK Kurulları kararlarıyla yapılması öngörülen kazılar. Tartışmalar daha çok b, c ve d grubundaki kazılar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Kurtarma kazıları, adından da anlaşılacağı gibi çeşitli nedenlerle ertelenmesi olanaksız kısa ve sınırlı müdahalelerle bazen birkaç saat içerisinde uygulamaya geçilmesi gereken kazılar olması gerekirken -doğru uygulanan örnekleri yanında- klasik ören yerlerini turistik aktiviteye açmak için yapılan temizlik ve düzenleme çalışmaları, bir müze müdürlüğünün sınırlı olanaklarıyla gerçekleştirilmesi olanaksız geniş çaplı ören yeri kazıları bu statüde değerlendirilmektedir. Ya da varsayımsal da olsa, bir ve ya birkaç müzenin gerekli bilimsel ve parasal kaynakla sürdürecekleri geniş kapsamlı, uzun vadeli kazıların kurtarma kazısı statüsü dışına çıkma şansı olmamaktadır. Katılımlı kazılar statüsünde ise gerçekte müze ile bir bilim heyeti arasında bilimsel ve yönetsel bir işbirliği olması gerekirken

çoğu uygulamalada müzeler, bazan bilgileri ve istemleri dc dışında yalnızca bürokratik uygulamada bir basamak olarak kullanılmaktadırlar. KTVK Kurulları kararları doğrultusunda yapılan (yapılmaya çalışılan) kazılar sorunu daha çok olanaklarla bölünebilir. Gelişen kentleşme sahillerdeki yapılaşmanın, buna bağlı ortaya çıkan rantın zorlamaları, buna karşın müzelerimizin yeterli uzman kadrolarıyla donatılmaması bu kazıları bilimsel içeriğinden soyutlanmış teknik bir formalitenin uygulanması biçimine sokmuştur.

Arkeoloji bilimin kazı yapmak, bulguları belgelemek ve yorumlamak gibi temel ilkelerine karşın, uygulama yöntemleri; farklı bilimsel disiplinlere ve hatta her kazı yapılan alana göre geliştirilmiş yöntemleri vardır. Arkeolojiyi göreceli kılan da bu yapısıdır. Bu noktada farklı disiplinlerden yetişmiş ve o disiplinin öğretisini benimsemiş gruplar salt doğru yöntemin kendi uyguladıkları olduğu inancıyla, kendi dışlarındaki yöntemleri tümüyle yadsımaktadırlar. Her grubun kendi kabuğunu kırıp, diğer görüş ve yöntemleri anlamaya çalışması arkeoloji bilimin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Bütün bilimsel çalışmalarda olduğu gibi tutarlı bir rekabet ortamı ilerlemece önemli bir unsurdur. Bu bağlamda; ülkemizde kazı yapan çeşitli Üniversite, Enstitü, bilimsel kurumlara bağlı Türk ve yabancı uluslu heyetlerin arasındaki rekabet ve iletişimin olumlu yansımalarını görürken, bu yarışmanın bilim dışı çıkar zeminlere çekilmesinden kaygı duyuyoruz.

Arkeoloji yeryüzünde kalmış insanoğlunun geçmişiyle ilgili her türlü maddi kalıntıyı kazıp ortaya çıkarıp, belgeleyip, değerlendirerek yarattığı her türlü kültürel değerleri ve buna bağlı oluşan uygarlıkların günümüze kadar gösterdiği gelişim çizgisini ortaya koymaya çalışan bir bilim dalıdır. İnsan ve insan doğa ilişkilerini yansıtan tüm geçmişle ilgili kalıntılar onun konusu içindedir. Arkeoloji bu bağlamda felsefenin ta kendisidir. Arkeolojik kazılar bilimin amacına ulaşması için kullanılan bir araçtır.

Yansız olarak yansıtmaya çalıştığımız arkeolojik kazılarla ilgili sorunları ele alan bu yazıda, tarafı olacağımız tek konu arkeoloji biliminin göz ardı edilmesidir. Arkeolojinin temel amacı göz ardı edilerek yapılan her türlü kazı arkeolojik kazı tanımının dışındadır.

Bu noktada yönetim kurulu olarak arkeolojik kazılar; sayıları, paresal ve bilimsel yeterlilikleri, uygulamaları, üzerleri, denetlenmeleri vb. konularında getirebileceğimiz tek öneri; noksanlarıyla da olsa bir ilkeler ve politikalar bütününün sağlanması ve bunların uygulanmasındaki kurum ve yöntemlerin belirlenmesidir.

Derneğimiz Etkinlikleri

• T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonlarında oluşturulan "Türkiye Yollar Milli Komitesi Tarihi ve Kültürel Çevre Komisyonu"nun toplantılarına derneğimiz adına katılmak üzere yönetim kurulumuz üyesi Özgür Çavga görevlendirilmiştir. 23 Ocak 1996 günü yapılan ilk toplantıda, üyemiz tarafından; "önceki karayolu yapımlarında yapılan yanlış uygulamalar ve tahribatlar dile getirilerek, yeni uygulamalarda yol güzergahları üzerinde bulunan kültürel ve doğal varlıkların korunması için ne gibi önlemler alınması" konusu gündeme getirilmiş, korumaya ve kurtarmaya yönelik çalışmalar için uygulamacı ve yatırımcı kuruluşlar tarafından proje bütçelerinden ödenek ayrılması önerilmiştir. Önümüzdeki günlerde sürdürülecek bu toplantılarda söz konusu düşünceler daha olgunlaştırılarak komisyon içerisinde uygulanabilir somut kurallara dönüştürülmesi için çabalar sürdürülecektir.

• 24.1.1996 günü TRT Türkiye'nin Sesi kanalında yayınlanan "Antik Yapıların Tahsisi ve Yanlış Kullanımları" konulu söyleşiye derneğimiz yönetim kurulu üyesi Özgür Çavga katılmış, bu fırsatla konuyla ilgili derneğimizin görüşlerini yansıtmıştır.

• "Müze ve Örenyerleri'nin Tahsisi"ne ilişkin yönergeye karşın Efes antik kenti hipodromu'nun Kültür Bakanlığı'nca devre gönüşleri için tahsisi derneğimizce kınanmış ve bir basın bildirisiyle belirtilen bu kınama, pek çok yazılı basın organı kanalıyla kamuoyuna yansıtılmıştır. Bunun üzerine, yapılan uygulamanın çarpıklığı, dönemin Kültür Bakanı Sn. Fikri Sağlar'ın basına yansıyan "Bu kez son olacaktır. Gelen baskılara dirençmek mümkün olmamıştır." sözleriyle de doğrulanmıştır.

• Bodrum Sualtı ve Afyon Arkeoloji Müzeleri'nde bir grup envanterli eserin özel müzelere devredildiği konusundaki duyumlar üzerine; 29 Ocak 1996 gün ve 96/7 sayılı yazımızla "söz konusu uygulamanın ileride yaygınlaşarak doğuracağı problemler, müzelerimizde uzun yıllar sonu oluşturulmuş koleksiyonların zahmetsizce özel müzelere aktarılmasının sakıncaları" Kültür Bakanlığı'na bildirilerek bu uygulamanın durdurulması istenmiştir.

Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nden Derneğimize gönderilen cevabi yazıda "Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi'nden Ruhuni Koç Sanat Müzesi'ne verilen eserlerin envanterli olmayıp, etütlük nitelikte olduğu ve geçici olarak sergilenmek amacıyla verildiği" bildirilmiştir.

• 18-24 Mayıs 1996 tarihleri arasında kutlanacak "Müzeler Haftası"nda yapılacak etkinliklerin programlarının ve uygulamalarını yürütecek olan Ankara Valiliğince kurulan komisyonun ilk toplantısına derneğimiz yönetim kurulu üyesi İnci Bayburtluoğlu katılmıştır.

• Kültür Bakanlığı'nda çalışmayan Dernek üyelerimizin de, Devlet Opera, Bale ve Tiyatrosu v.b. etkinliklerinden indirimli yararlanma için "sanatçı kimlik kartı" edinmeleri konusunda Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne başvuruda bulunulmuştur.

• 25.12.1996 tarihinde Başbakanlık, Toplu Konut İdaresinin-"Habitat II Ulusal Eylem Raporu"na son biçimini vermek üzere düzenlenen toplantıya Derneğimiz adına Na

lan Akyürek Vardar ve Özgür Çevpa katılmıştır. Bu toplantıda "Ulusal Eylem Raporu Hazırlama Komitesi"ne Derneğimiz adına sunulan görüşler kısa başlıklarla aşağıda verilmektedir:

– Ulusal Raporun 6. Bölümünde "Öncelikli Konular" altında, 11. sırada yer alan,

"Tarihi Değerlerin Korunması ve Varolan Bina ve Konut Stokunun Bakımı ve Sıhhileştirilmesi için Finansman ve Çok Aktörlü Örgütlenme"

başlığının

"Tarihsel Özellikleri Barındıran Alanların, Yapıların Korunması ve Varolan Doku ile Bina/Konut Stokunun Bakımı ve Onarımı için Gerekli Yasal Düzenlemeler, Finansman Kaynakları Çok Aktörlü Örgütlenme"

ve biçiminde değiştirilmesi.

BÖLÜM C ÜZERİNE

ÖNERİLER VE GEREKÇELER

Bölüm C: Ulusal Eylem Planı'nın 2. alt başlığı olan "Öncelikli Konular" bölümünde 11. konunun kapsamına alınması gerekli hususlar;

— Sadece kentlerimiz değil, kasaba, köy gibi daha küçük ölçekli yerleşimlerin de dahil edilebilmesi için "kentlerimiz" yerine "tüm insan yerleşmeleri" tanımı,

(Kasabalarımızda nüfus artışının, rant sağlama kaygısının, modern yapılar içinde yaşamak isteğinin etkisiyle örneğin Bergama, tarihsel dokusunu yitirmiştir.)

— İnsan yerleşmelerine hizmet götürebilmek amacıyla, çevrede gerçekleştirilen otoyol, baraj, havaalanı, sulama kanalı, alt yapı tesisleri v.b. etkinliklerin **tarihsel** ve tarihsel dönemlerde yaratılan varlıklara, yapılara, kültürlere çevre oluşturmuş **tarihsel - doğal peyzaja** da verdiği tahribat.

(Tarihsel - doğal (peyzaj) Çevre, (archaeological landscape) bir kavram olarak gündeme alınmak zorundadır. Bugüne kadarki çoğu uygulamada bir örneğinin kuşatan doğal çevre gözardı edilmiştir. Oysa pek çok antik yerleşimde kullanılan malzemeler - ağaç, kaya, taş, kil (toprak), yarı değerli taşlar - obsidyen, çakmaktaşı, akik v.d. çevreden sağlanmıştır. Ayrıca bu malzemeler tarihlendirmede ve antik dönemi canlandırmada, çeşitli restorasyonlarda da bilimsel veri olarak büyük önem taşırlar. Antik dönemde kullanılan malzemenin kökenini çevrede belirleyebilecek dokuların korunmasının önemi bu noktalardan gelmektedir.)

— İlgili konularda Türkiye'nin taraf olarak imza attığı uluslararası anlaşmalarla pratikteki ulusal uygulamalar arasındaki çelişkiler ortadan kaldırılmalı,

– Korumacılığa yönelik mali kaynakların güçlendirilmesinde; 16.1.1992 tarihinde taraf olunan "Avrupa Arkeolojik Mirasın Korunması" sözleşmesinin getirdiği zorunluluklar (s.108, satır 7) hayata geçirilmeli,

— Tarihsel mirasın korunması ekonomik ve yasal düzenlemelerin yanı sıra koruyucu bir bilincin oluşturulmasına bağlıdır. Bu yüzden; örgün ve daha ileri eğitim aşamalarında da bu bilincin oluşturulması için gerekli konular müfredata alınmalıdır. Ayrıca kamu kuruluşlarında da bu bilincin oluşması için gerekli çaba gösterilmelidir.

• Derneğimizce 1996 yılında bir söyleşi/konferans dizisi düzenlenmiş, bu etkinlik; 11. Ocak 1996 günü, Dr. David Shakland (İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Eski Müdürü'nün; "Türkiye'de Arkeoloji Enstitüleri, Yapılanmaları ve Sorunları" konulu söyleşisiyle başlamıştır.

İkinci söyleşi: 2 Şubat 1996 Şinasi Kılıç (ODTÜ, Mimarlık Fakültesi, Yersel Fotogrametri Laboratuarı Uzmanı) tarafından; "Yersel Fotogrametri'nin Arkeoloji Alanında Kullanımı, Fotoğrafla Belgelemede Hidrojen Balonu" konusunda olmuştur. Konferansta kurulan iletişimle, konferansı izleyen arkeoloji öğrencilerine, yaz aylarında Sn. Kılıç tarafından fotogrametri yoluyla rölöve çıkartma, mimari çizim vb. konuları içeren bir seminer düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

16 Şubat 1996 tarihinde ODTÜ, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ahmet İnam tarafından verilen "Antik Çağda İnsan ve Bilgi" başlığındaki 3. söyleşimiz öncesinde, organizasyonun aksayacağı, konferansçımıza ve dinleyicilerimize karşı bizi kötü durumda düşürmeceği acısından, bizi telaşlandıran ve üzen bir yazıyla karşılaştık. Bu tarihe kadar gerçekleştirilen konuşmalar söyleşilerin amacına uygun samimi bir ortama sahip, derneğimizce daha önceden izni alınan ve ilan edilen "Kültür Evi" (Cemil Köşk)nin alt salonunda yapılmaktaydı. 3. söyleşinin iki gün öncesi, KTVK Genel Müdürlüğü tarafından yollanan bu yazıdan; yeni yönetmeliğe giren; "Kültür Evi Kullanım Yönergesi"nin, "Kültür Evi'nin ancak sosyal amaçlarla kullanılabileceği, demekler, mesleki kuruluşlar, ve sendikalar Kültür Evini kullanamazlar ve hiçbir faaliyette bulunamazlar" hükmünü içeren 5. maddesine göre söyleşilerimizin artık bu salonda gerçekleştirilemeyeceğini anlaşıldı. Neyseki yine aynı yazıdan; konferans talebinin ilan edildiği için "bir defaya mahsus olmak üzere ve 25 kişiyi geçmemek üzere" konferansımız için KTVK Genel Müdürlüğü Toplantı Salonu'nun tahsis edilebileceği belirtilmekteydi.

Açıkçası söz konusu yönergenin, "bilgi çağı", "aydınlanma çağı" gibi söylemlerin Bakanlığı boyunca gündemde tutulduğu Sayın Fikri Sağlar tarafından imzalanmış olması ve ilgili maddenin uygulanmasındaki sürat ve gayret, derneğimizce hayret ve üzüntüyle karşılandı.

Söz konusu salonda, sınırlanan kişi sayısıyla söyleşinin gerçekleştirilebilmesinin olası olamıyacağı gözönünde bulundurularak, iki günlük kısa sürede, amaca uygun bir salon bulmak için yoğun bir çaba harcandı. Yapılan görüşmeler sonunda; Sayın Ahmet İnam'ın söyleşisi önerilen salonda, fakat 60 kişiyi aşan bir izleyicinin huzurunda başarıyla gerçekleştirildi.

1-15 Mart 1996 tarihlerindeki DTCF, Eski Çağ Tarihi Başkanı Prof. Dr. Ömre Çapar'ın "Anadolu'nun Yerli Bir Tanrıçası Ma" ve DTCF, Klasik Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Ender Varinlioğlu'nun "Yunan Mitolojisi Dede Korkut" konularındaki mart ayı söyleşileri Antlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, "Osman Özbek Konferans Salonu"nda gerçekleştirildi. Yeni bir güçlükle karşılaşılmadığı sürece ileriki söyleşilerimizde bu salonda yapılacaktır.

İstanbul Şubemizden...

Bir yıldan kısa bir sürede kuruluş ve örgütlenme aşamalarının tamamlayan İstanbul Şubemizin, yetmişi aşkın üyesiyle sürdürdüğü etkinlikler derneğimiz çalışmalarına büyük katkı sağlamıştır.

Basında üzerinde farklı görüşlerin ileri sürüldüğü ve bir bağlamda derneğimizin de taraf olduğu Darphane Binaları konusundaki tartışmalara açıklık getirmek üzere, İstanbul Şubemizce hazırlanan ve genel merkezimizce de desteklenen metni aşağıda sunuyoruz.

"Eski Sur-i Sultani içinde kalan Darphane Binaları'nı Maliye Bakanlığı'ndan Kültür Bakanlığı'na devredilmişken, Daha sonra "Habitat II Sergisi" düzenlemek ve "İstanbul Müzesi" oluşumunu da heyecanla desteklememize karşın, mekan olarak Kültür Bakanlığı'nın yıllarca önce kurulmuş ve çalışmalarını sürdüren Restorasyon ve Konservasyon Merkezi ile İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün bulunduğu bu yapıların seçilmesi, ülkemizde halen konulara gerekli derinlik ve kurumlar arası eşgüdümden yoksun bakıldığını göstermektedir.

Türkiye'de tek olan her iki kurumun yoğunlaşan gereksinimler çerçevesinde ileriye dönük genişleme zorunlulukları gözardı edilmiştir. Oysa bu kurumların ileriye dönük gelişim program ve projeleri yapılmış ve 1983 yılından uygulamalara başlanmıştır. anılan projede Eski Darphane Binaları, Kültür Bakanlığı Kurumlarının bir arada bulunduğu bir alan içerisinde olması nedeniyle, özellikle seçilmiş, hem bütünlük hem de onarım için müzelerden laboratuvara teslim edilecek eserlerin güvenliği, onarım aşamasının izlenebilmesi v.b. kolaylıklar gözönüne alınmıştır.

1992 yılından bu yana hız kazanan ve etaplarla tamamlanmaya çalışılan projenin, 1995 yılı bütçesine onarım teklifleri verilmiş ve kabul görmüş iken, alınan ani bir kararla anılan yapıların T.E.T.T.V.na 49 yıllığına devredilmesi projeyi kesintiye uğratmıştır. Yani; halen çalışmakta olan ve var olan gelişim projeleri yürütülmekte olan Restorasyon ve Konservasyon Laboratuvarı, henüz bir projesi olmayan, alt yapısı tamamlanmamış, olumlu bir istemden öte gitmeyen "İstanbul Müzesi" düşüncesi için feda edilmiştir.

Darphane Binaları'nın Kültür Bakanlığı'nca kullanıldığı dönem ve tahsis aşamalarını yansıtan ve derneğimizce hatalı bulunan uygulamaları ortaya koyan belgeler, konuya açıklık getirmek ve mümkünse bu yanlış uygulamayı durdurmak üzere, ziyaret istemimizi kabul eden Sayın Cumhurbaşkanımıza iletilmiştir. 17 Şubat 1996 günü gerçekleştirdiğimiz ziyaretimizde konu sözlü olarak da ifade edilmiş ve konuyla ilgili hazırlanan dosya kendisine takdim edilmiştir.

Derneğimiz'ce de büyük önem verdiğimiz Habitat II etkinlikleri gibi, ülkemizin pek çok seçkin insanını içinde barındıran, bugüne dek gerçekleştirdiği "İstanbul Ansiklopedisi", Müzecilik Atölye Programı" gibi pek çok çalışmalarıyla kültür hayatımız katkılar sağlayan Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın "İstanbul Müzesi" kurma girişimini de içtenlikle desteklemekteyiz. Ancak Derneğimizce kabul görmediği kadar, gerek Vakıflarının, gerekse Habitat II'nin genel amaçlarına da ters düşen ve seçimindeki karara itiraz etmekteyiz.

Bu arada; kamuoyuna da yansıyan söz konusu binaların tahsisiyle ilgili ortaya çıkan açmazda, Kültür Bakanlığı'nın uygulamalarındaki tutarsızlığın da rolü yadsınamaz. Hızla gelişmek gereksinim ve arzusunda olduğumuz ülkemizde, özellikle kültürel ve tarihsel değerlerin korunmasına yönelik plan, program ve projelerin; günübirlik, dünden bugüne değişen, bireysel kararlardan arındırılmış, akılcı, uzun vadeli politikalarla yürütülmesi gereklidir."

– Habitat II etkinliklerine İstanbul Şubemiz de Aya Irene'de düzenlenecek "Anadolu'da Dinsel Mekanlar" konulu bir sayfam gösterisiyle katılmak üzere girişimde bulunmuş ve gerekli çalışmalara başlamıştır.

– Ayrıca sokak isimlerinin sıklıkla değiştirilmesinin sakıncaları dile getirilerek,bundan böyle değiştirilmemeleri için bir imza kampanyası başlatılmıştır.

İstanbul Şubemizin Adres ve Telefonları:

İstiklal Caddesi Büyükparmakkapı Sokak 1/4 80200

Beyoğlu / İSTANBUL

Tel: 0212 / 520 77 40 / 1 Fax: 0212 / 221 48 11

Bize Yansıyanlar

Müzeciler Derneğinin 1. Olağan Genel Kurulu 11.02.1996 günü yapıldı. Genel Kurul sonucu Yönetim Kurulu'na Füsun ERSOY, Koray OLŞEN, Gökçe GÜNEL, Yavuz AÇIKBAŞ, Ahmet BAL, Nurhan ÜLGEN, Cenap IŞIK; Denetleme Kurulu'na ise Hıdır ANBAR, Sevim GÜLDOĞAN ve Erol ÖZEN seçilmişlerdir.

Yapılan görev dağılımı sonucunda Füsun ERSOY Genel Başkanlık, Koray OLŞEN Başkan Yardımcılığı, Gökçe GÜNEL Genel Sekreterlik, Yavuz AÇIKBAŞ Saymanlık, Ahmet BAL, Nurhan ÜLGEN, Cenap IŞIK sekreter üyelik görevlerini yüklenmişlerdir.

Yeni oluşan Yönetim Kurulu'nu ve Denetleme Kurulu'nu kutluyor, çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün organizasyonu ile gerçekleştirilen Müze Kurtarma Kazıları Semineri bu yıldan itibaren (VII.) Müze Çalışmaları Semineri adı altında Aydın, Kuşadası, Kuştur tesislerinde 8-10 Nisan tarihleri arasında yapılacak.

İstanbul'da uzunca bir süre Girişimciler Grubu olarak etkinliklerini sürdüren arkeologlar, kendi içinde organize olarak; 12.12.1994 tarihinde yasal prosedürü tamamladı. Merkezi Ankara'da olan Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği'nin İstanbul Şubesi; Şeniz ATİK, Ahmet YARAŞ, Sabri KIZILTAN ve Emin BAŞARANBİLEK tarafından kuruldu.

Şube zorlu bir kuruluş sürecini yaşadıktan sonra; 09.06.1995 tarihinde seçime gitti. İstanbul Tabibler Odası'nda yapılan seçimde yeni Yönetim Kurulu; Şeniz ATİK (Başkan), Ahmet YARAŞ (Bşk. Yard.), İpek AKYEL (Sekreter), Sümer ATASOY (Sayman) ve Güzin KIRAL (Üye) seçildi. Güzin Kıral, sağlık nedenleriyle, 02.01.1996'da Yönetim Kurulu üyeliğinden ayrılarak yerini, ilk Asil Üye olan Turan GÖKYILDIRIM'a bıraktı.

Etkinlikler

Derneğimiz İstanbul Şubesi Etkinlikleri

Atatürk Kültür Merkezi

15.04.1996 Saat: 18.00

Oda Tiyatrosu Barok Müzik Topluluğu Konseri

...

20.04.1996 İstanbul ili, Çatalca İlçesi'ne doğa yürüşüyü, İnceğiz Mağarası, Nekropol alanları ve Anastasius Surları da gezilecek.

...

Konferanslar

Müzeciler Derneği
Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü
Osman ÖZBEK Konferans Salonu

Saat: 17.30

21 Mart 1996, Prof. Dr. İlker ORTAYLI "Türkiye'de Arkeoloji".

3 Nisan 1996, Ord. Prof. Dr. Sedat ALP "Hititoloji Araştırmaları".

10 Nisan 1996, Prof. Dr. İlhan TEKELİ "Mimar Kemaleddin'e Yeni Bakış Açıları"

19 Nisan 1996, Prof. Dr. Cevat GERAY "Kültür Varlıklarının Korunmasında Yönetsel ve Yasal Boyutlar."

Anadolu Medeniyetleri Müzesi
Konferans Salonu,

Saat: 16.00

28 Mart 1996 M. Tevfik GÖKTÜRK "Troas Bölgesinde Sikke Basan Kentler Üzerine Yeni Araştırmalar"

4 Nisan 1996, Prof. Dr. Berna ALPAGUT "Ankara-Sinap Kazıları ve Önemi"

18 Nisan 1996, Prof. Dr. Aygül SÜEL "Şapinuva Arşivleri"

Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği
Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü
Osman ÖZBEK Konferans Salonu

Saat: 17.30

22.Nisan 1996, Kenan BİLİCİ "Moğolistan: Bir Arkeolojik Seyahatten İzlenimler"

25 Nisan 1996, Hüseyin KARADUMAN "Yasalarda Koruma Bilincinin Gelişimi, Özel Müzeler Koleksiyonculuk ve Müzayedeler"

•••

Seminerler

İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Araştırma Seminerleri

İngiliz Arkeoloji Enstitüsü

Saat: 16.30-18.30

2 Nisan 1996, Catherine Alexander "Fabricating the state (Devleti Kurmak)"

9 Nisan 1996, Susanne ERSÖZ (Phrygian Religious Monuments" (Frig Dini Anıtları)

16 Nisan 1996 Komal SERTOK "İsauria Bölgesinde Eski Madencilik"

7 Mayıs 1996 Zafer KARACA "İstanbul'da Osmanlı Dönemi Rum Kiliseleri"

14 Mayıs Melih ASLAN "Sinop Müzesindeki Kotyora (Ordu) Definesi ve Numizmatiğe Kazandırdıkları"

21 Mayıs 1996 Dr. Geoffrey Summers "Kerkenes Dag Survey"

Ödüllü Resim Yarışması

Müze okul işbirliğinin güzel bir örneği olarak Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Müzeleri Müdürlüğü'nce Ankara'daki Özel Liseler arasında "Atatürk İlke ve İnkılapları" konulu ödüllü bir resim yarışması düzenlendi.

İlk on dereceye giren resimlerin müze ziyaretçilerinin oyları ile belirleneceği yarışmaya katılan eserler, 2.04.1996–6.05.1996 tarihleri arasında Cumhuriyet Müzesi Sergi Salonu'nda müze ziyaretçilerinin ilgisine sunulacak.

Mektuplarınız

• Müze Araştırmacısı Sn. Elmas Kaya, Trabzon'da KVTVKK'nun bir kararını Derneğimize bildirerek, Kültür Bakanlığı mensupları olarak kültür varlıklarını korumada öncelikle bizlerin daha bilinçli ve duyarlı olması gerektiğini bir kez daha anımsatmıştır. Sn. Kaya'ya teşekkür ediyor, çalışmalarında başarılar dileyerek, mektubunu özetliyoruz.

Trabzon İli, Ayasofya Mahallesi, 2 pafta, 24 ada, 16 parselde yer alan Trabzon Ayasofya Müzesi çevresindeki bitişik parseller, Trabzon KVTVKK'nun 21.6.1989 gün ve 344 sayılı Kararı ile **koruma alanı** 9.1.1989 tarihli revizyon imar planında ise **yeşil alan** olarak ilan edilmiş ve yapılaşma yasağı kapsamına alınmıştır.

Bu kararlar ve Trabzon İdare Mahkemesi'nce 1992/942 esas, 1993/1289 karar no.lu ile ilgili alanda "İnşaat yapılamayacağı"na dair karar alınmasına karşın, aynı kurul tarafından geçici ruhsatla HALI SAHA yapılmasına izin verilmiştir. Gerekçesi ise 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 33. maddesi olarak belirtilmiştir. Yani "kamulaştırma işlemleri tamamlanıncaya kadar ve ilgililerin mağdur olmaması için" hali sahanın işletilmesine karar verilmiştir. Ancak 3194 sayılı Kanun'un aynı maddesinde, "karar tarihinden itibaren 10 yıl içinde kamulaştırılmayan geçici ruhsatlı bina yada tesislerin bedelleri de ödenecektir" ifadesi yer alır. Bu da Bakanlığın olanaklarının göz önüne alınmadığını (hatta böyle bir ifadeyle belki de bazı uygulamaları olanaklı kılma isteğinin karşılanması düşünülmüş olabilir) ortaya koymaktadır.

Trabzon KVTVKK'nun bu kararının 2863 Sayılı Yasa'ya aykırı bir uygulama olduğu, hali sahanın ve tesislerinin Ayasofya Müzesi'nin anıtsal görüntüsünü bozacağı Sn. Kaya tarafından ifade edilmektedir. Ayrıca aynı koruma alanı içinde, başka bir parselde iki göz bir ev yapmak isteyen bir kişinin başvurusu dikkate bile alınmazken, hali saha işleticisinin mağduriyeti, Kurul'ca kültürel/tarihsel varlıklardan daha önemli bulunarak, Türkiye'ye özgü çelişkilere yeni bir örnek daha kazandırmıştır.

Sn. Kaya'nın mektubu "Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması", "KVTV Koruma Kurulları'nın Yapılanması, Görev, ya da Sorumluluklarının Tanımlanması" ve "KVTVK Yasa ve Yönetmelikleriyle İlişkilen ve Gözönünc Alınarak Yeniden Oluşturulması" gibi konular üzerinde ciddi bir tartışma ve çalışmaya gereksinimi bir kez daha vurgulanmaktadır.

• L.Ü., edebiyat Fakültesi, Prehistorya Anabilim Dalı'ndan Sn. Oğuz Tanındı, bizlere çok mutlu eden bir mektup göndermiş. Yayın ekibini kutladığı mektubuyla ayrıca önemli bir katkıda da bulunmaktadır. Geçen sayımızda "Açı" köşemizde yer verilen "INTERNET" konulu yazımıza atfen bu sayımızda "Türkiye'de Internet'e Nasıl Bağlanılır?" benzeri bir başlığı olan ve servis veren kuruluşlar, donanım yazılım gereksinimleri, ücretler v.s. gibi somut noktaları açıklığa ka-

vuşturacak bir yazı hazırlanması önerilmiştir. Ancak yayın ekibimizin içinde bir sağlık sorunundan dolayı bu konuda Tübitak'ta bize yardımcı olacak kişilerle temas kurulamamıştır. Bağışlanmamız dileğiyle. Sn. Tanındı'nın bu önerisi doğrultusunda gerekli çalışmaları gelecek sayıya bırakmak zorunda kaldığımızı belirtmek isteriz.

Sn. Tanındı ayrıca, şu anda İnternet'e ulaşabilen ya da yakın gelecekte bağlanacak olan üyelerimiz için, kendisinde mevcut arkeoloji, antropoloji, paleontoloji vb.'nin web yerleşimlerinden bazı seçilmiş örnekler ve içerikleriyle ilgili kısa açıklamaları liste halinde tarafımıza iletmiştir. Sn. Tanındı'ya içten teşekkürlerimizle, anılan listeyi üyelerimizin dikkatine sunarız:

Archaeology Places (İnternet'deki arkeolojik sayfaların bir indeksi)
"http://avebury.arch.soton.ac.uk/NetStuff/archplaces.html"

Oriental Institu (Chicago Üni. Yakın Doğu Ark. Bölümü'nün sayfası)
"http://oi.uchicago.edu/OI/OI_ANE_WWW.html"

Anadolu Klasik Arkeolojisi yle ilgili bir yerleşim
"http://rubens.anu.edu.au/turkey.mosaic/Turkey.mos.html"

Smithsonian Enstitüsü'nün İnternet sayfası
"http://www.si.edu/"

Classic Language (Chicago Üni.'nin klasik dillere ilgili sayfası)
"http://humanities.uchicago.edu/humanities/classics/"

Robotics Archaeology (Bilgisayara bağlı bir robotla ABD'de kazı yapabilirsiniz)
"http://www.usc.edu/dept/raiders"

Archnet (Arkeolojik tartışmaların yapıldığı bir yerleşim)
"http://spirit.lib.uconn.edu/HTML/archnet.html"

Fransız Kültür Bak. (Özellikle son Paleolitik mağara bulunturlarıyla ilgili)
"http://www.culture.fr"

Mısır Arkeolojisi
"http://www.newton.cam.ac.uk/egypt/"

Yakın Doğu Dilleri ve Kültürleri
"http://humanities.uchicago.edu/humanities/nelc/"

GIS (Coğrafi Bilgi Sistemleri ile ilgili yerleşim)
"http://info.er.usgs.gov/research/gis/title.html"

Berkeley Museum of Paleontology (Calif./Berkeley Üni. Paleontoloji Müzesi)
"http://ucmp1.berkeley.edu:80/welcome.html"

Viking Arkeolojisi
"http://www.demon.co.uk/history/index.html"

SON DAKİKA...

• Derneğimizin Ephesos Antik Stadion'unda düzenlenen deve güreşlerine ilişkin görüşlerine dayanarak, Yunanistan Kültür Bakanlığı'nın başlattığı olumsuz kampanyaya karşı yönetim kurulumuzun hazırlayıp Kültür, Dışişleri Bakanlığı ve basın kuruluşlarına gönderdiği metni aşağıda sunuyoruz:

21.Ocak.1996 tarihinde, Ephesos antik kenti Stadion'unda düzenlenen deve güreşleri ile ilgili derneğimiz görüşlerini ilgili kuruluşlara bildirilmiş ve olayı takip eden günlerdeki çeşitli günlük gazetelerde yayınlanmıştı. Derneğimizin amacı bu tür etkinliklere tahsis edilen kültür varlıklarında ortaya çıkacak onarılması imkansız tahribatlara dikkat çekmekti.

Bu konudan hareketle Yunanistan Ankara Büyük Elçiliği, Basın Ateşeliği ve Yunanistan Kültür Bakanlığı'nın başlattığı ve Avrupa'da yayınlanan çeşitli günlük gazete ve dergilere yansıyan kampanyayı üzülerek izliyoruz.

Kampanyada konu edilen görüşlerle derneğimizin konuya yaklaşımı tümüyle farklıdır. Ayrıca ileri sürüldüğü gibi derneğimizin ne bu, ne de başka bir konuyla ilgili Yunanistan sivil veya resmi kuruluşlarıyla bilgi alışverişi ya da toplantı yaptığı görüşü tümüyle gerçek dışıdır.

Gerek derneğimiz, gerek ülkemizdeki arkeolojiyle ilgili bilim ve kültür kuruluşları kültür varlıklarını ileriye taşınacak insanlığın ortak mirası olarak değerlendirmekte, Anadolu gibi coğrafyada binlerce yıldan günümüze gelen bu değerleri aralarında hiçbir fark gözetmeden bir bütün olarak ele almaktadır.

Halbuki söz konusu kampanyada konu şövence bir yaklaşımla günlük politika ve diplomatik ilişkilerde polemik konusu yapılmaktadır. Konuyu kültürel ve bilimsel özünden soyutlayan bu anlayış derneğimizce onaylanmamakta ve adımızın böyle bir polemikte kullanılması büyük üzüntüyle karşılanmaktadır.

Barışa, dostluğa, kardeşliğe gereksinim duyulan şu günlerde; yaratılmak istenen yapay düşmanlıklara kültür varlıklarının alet edilmesini kınıyoruz.

Saygılarımla.

ARKEOLOJİ VE ARKEOLOGLAR DERNEĞİ

İLETİŞİM BÜLTENİ

DUYURULAR

Aramıza Katılanlar

Derneğimizin 20.1.1996/60 ile 3.2.1996/62 tarih ve sayılı kararları ile "Asil Üye" sayımız 342'ye ulaşmıştır. Aşağıda kimliklerini yayınlacağımız üyelerimizi sevgi ve saygıyla kucaklıyor, çalışmalarında başarılar diliyoruz.

20.1.1196 tarih ve 60 Sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile

302- Mustafa Dursun Çağlar- Eskişehir Müzesi
303- M. Fuat Özçatal - Eskişehir Müzesi
304- Melek Çanga - Serbest
305- Nurullah Aydın - Anadolu Üniv. Edb. Fak.
306- Mehmet Katkat - Eskişehir Müzesi

3.2.1996 tarih ve 62 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile

307- Figen Çakal - T. Emlak Bankası / Mersin
308- Sultan Nur Bahadır - Anıtlar ve Müz. Gen. Müd.
309- Cengiz Cevizoğlu - Doktora öğrencisi
310- İpek Akyol - Öğretmen
311- Şafak Ercoğan - Y. Lisans Öğrencisi
312- Sabriye Karahan Parlak - Ayasofya Müzesi
313- İslam Tanrıkut - Doktora Öğr.
314- M. Yasemin Solak - Serbest
315- Sema Baykan - Hollanda Tarih ve Ark. Enst.
316- Ahmet Menteş - Topkapı Sarayı Müz. Müd.
317- Ali Kılıçkaya - Ayasofya Müz.
318- Alpay Pusinli - İstanbul Ark. Müz. Müd.
319- Gülcan Kongaz - İst. Ark. Müz.
320- Sevinç Pasinli - İst. Ark. Müz.
321- Güzin Kral - Master Öğr.
322- Ferahnur Güven - İst. Ark. Müz.
323- Oya Yavuz - İst. Üni. İktisat
324- Sebahattin Türkoğlu - Yıldız Sarayı Md.
325- Bayram Gökçe - Serbest
326- Cemile Aymutlek Karasu - Serbest
327- May Erekin - Serbest
328- Alaeddin Aksel Tibet - Fransız An. Araşt. Enst.
329- Melisa Oman - Serbest
330- Güneş Tokcan - Serbest
331- Veli Köse - Doktora Öğrencisi
332- Nihal Temuçin - Serbest
333- Sebahat Yazıcı - Mısır Hava Yol. Sat. Müd.
334- Bilgi Altınok - Serbest
335- Emin Biga - Serbest
336- Işıl Aktaş - İst. Ark. Müz.

14.2.1996 tarih ve 63 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile

337- Filiz Ayan - Anıt ve Müz. Gen. Md.
338- Sevil Erçin- Serbest

25.3.1996 tarih ve 64 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile

339- Yusuf Yavaş - Serbest Selçuk/İzmir
340- A.H. İnci Delemen - İst. Üniv. Klasik Ark. Bl.
341- Selma Bulgurlu - İst. Üniv. Klasik Ark. B
342- Nalan Fırat - İst. Üniv. Klasik Ark. Bl.

Demeğimize katkılarından dolayı Sanat Tarihçisi Sn. İ. Günay PAKSOY ise fahri üyeliğe kabul edildi.

KÜLTÜR VARLIKLARIMIZIN "TİCARİ MAL" GİBİ ALINIP SATILMALARINA İZİN VERMEYELİM, ONLARI MÜZELERİMİZE KAZANDIRALIM.

Katılmıyoruz

12-13 Şubat 1996 günlü Yeniyüzyıl, Global, Zaman, Siyah-Beyaz gazetelerinde Demeğimiz Başkanı Doç. Dr. Ahmet Tırpan'ın Türkiye'de yabancı bilim heyetlerince yapılan arkeolojik kazılarla ilgili görüşleri yayınlandı.

Söz konusu görüşler Yönetim Kurulumuzun ve Derneğimizin değil kendi düşüncelerini yansıtmaktadır. Konuyu üyelerimize duyurmayı uygun bulduk.

Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Adına Sahibi
Emine AYNUR
Dernek Bşk. Yrd.

Yayına Hazırlayanlar:
İletişim ve Kültürel Etkinlikler Sekreterliği
Nalan Akyürek VARDAR-Inci BAYBURTLUOĞLU
Kitle İletişim Ulaşım Çalışma Grubu
Soner ATEŞOĞULLARI, Özgür ÇANGA

Yazışma Adresi : P.K.398 06042 Ulus/ANKARA
Telefon (Telesekreterli): (0-312) 310 08 76
Faks : Telefonla aranır. Ancak tek numara olduğundan faks çekmek istediğinize ilişkin telesekretere not bıraktığınızda sizinle bağlantı kurulacaktır.
Aidatlar için : T.C. Ziraat Bankası / Ulus Şubesi 30440-2033 Numaralı Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Hesabı